

Зростання політичної суб'єктності українських мігрантів у Європі: соціальні та економічні передумови

Ігор Доцяк

к. політ. н., доцент

Центр соціальних досліджень,
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

i_docyak@ukr.net

Посилення динаміки міграційних процесів є визначальною характеристикою глобалізаційного розвитку сучасного світу. Для України особливо актуалізувались такі процеси в період незалежності. Відкритість кордонів та руйнування тоталітарної системи спонукали сотні тисяч українців вирушити на пошуки кращої долі та цивілізованих умов існування. За цей період змінились не лише самі мігранти, але і базові мотиви їхнього виїзду за кордон. Якщо раніше це було прагнення знайти будь-яку працю для хоч мінімального заробітку, то зараз все важливішими стають достойні умови праці та можливості професійного чи соціального зростання. Значна частина представників "останньої" хвилі діаспори суттєво відрізняється від попередніх наявністю певної кількості високоосвічених людей зі знанням мов, бажанням вдосконалюватися та розвиватися. Зміна суспільно-політичної ситуації в самій Україні також суттєво вплинула на самоідентифікацію та позиціонування українців за кордоном. Починаючи із Помаранчевої революції відбувається активізація процесів зростання громадянської активності як окремих представників українського міграційного середовища так і формування цілих об'єднань, основною метою діяльності яких стає економічне та соціально-психологічне сприяння демократичним змінам на батьківщині. Люди об'єднуються на основі спільних цінностей, які стали основою успішного розвитку Європи і які вони би хотіли бачити визначальними в Україні. Саме це виступає консолідуючим чинником для українських громад. Як вдало відмітила

А. Колодій, усвідомлення членами громад своїх специфічних інтересів доповнюється розумінням, що існують інтереси інших груп а також ширші, загальнонаціональні інтереси від яких залежить розвиток всього суспільства, зокрема і цих громад [1, с.112]. Події Революції гідності на перший план висунули проблему європейського цивілізаційного вибору українців та необхідності його захисту. Як відмічала знана громадська активістка Віолетта Делегану, саме ці події «розбудили величезний потенціал креативної творчості українців через відчуття спільної загрози. Наші експати стали справжніми та надзвичайно активними народними дипломатами, тобто тими, хто представляє та відстоює інтереси України в світі» [2]. Розширюються та активізуються різні форми політичної участі українських громад в Європі щодо впливу на перебіг подій на батьківщині. Поряд із традиційною економічною підтримкою, діаспора розширює волонтерський рух, приймає на лікування та реабілітацію воїнів АТО, пікетує російські представництва та європейських проросійських політиків, поширює численні вимоги та заклики до європейських інституцій. Найбільш свідомі та активні українці навіть вирушають добровольцями для захисту рідної землі від російської агресії. Важко переоцінити значення цієї допомоги в збереженні суверенітету та територіальної цілісності України. При достатньо високому рівні лояльності українських організацій в Європі до української влади, вони все-таки роблять активні спроби щодо тиску на політичні інститути з метою прискорення економічних та соціально-політичних реформ.

Важливим аспектом залишається участь українських мігрантів у виборчих процесах. При солідаризуванні з тими чи іншими політичними силами та кандидатами, все-таки достатньо проблематичним є забезпечення їх права на волевиявлення шляхом участі у голосуванні. Яскравим прикладом є практика організації голосування на виборах Президента України 2019 року. Архаїчність українського виборчого законодавства призвела до того, що, попри всі зусилля та витрачені кошти з боку держави, виборчих комісій та виборців, участь у голосуванні брали лише близько 1% громадян України, що проживають за кордоном. До прикладу, у Польщі, де проживає близько півтора мільйона

громадян України, було лише чотири виборчі дільниці де фізично могли проголосувати лише 20-25 тис. виборців. Про таку ситуацію заявили члени закордонних виборчих комісій та закликали Президента України виступити з власними законодавчими ініціативами або підтримати вже існуючі щодо: запровадження електронної системи зміни виборчої адреси та місця голосування; збільшення кількості виборчих дільниць за кордоном; запровадження системи розсилки виборцям запрошень та передвиборчих програм електронною поштою; запровадження альтернативних методів голосування, таких як електронне або поштове [3]. Цілком природно, що вносячи величезний економічний вклад в розвиток української економіки перераховуючи понад 10 мільярдів доларів щорічно, українські мігранти прагнуть впливати та політичні процеси на батьківщині. Активізація політичної участі передбачає поєднання зусиль мігрантських організацій і українських політичних інститутів. Це і відповідні зміни у законодавстві, створення режиму найбільшого сприяння для інвестицій з боку закордонних українців, захист права власності, можливість представництва своїх інтересів в органах влади та ін. Економічні можливості, позитивний професійний та соціальний досвід, патріотичний та творчий потенціал українців Європи можуть і повинні стати важливою потугою для вільного демократичного розвитку України.

1. Колодій А.Ф. Національний вимір суспільного буття. – Львів: Астролябія, 2008. – 368 с.

2. Віолетта Москалу Хто такі Global Ukrainians і чому їхня діяльність важлива для України // Європейська правда. – 24 травня 2016 р. - режим доступу <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2016/05/24/7049480/>

3. www.ukrinform.ua/rubric-elections/2686771-cleni-dvk-za-kordonom-zaklikaut-zminiti-arhaicnij-viborcij-proces.html